

ILM FAN YANGILIKLARI KONFERENSIYASI

30-OKTABR

ANDIJON, 2024

KIMYO FANINI O'QITISHDA INTERFAOL USULLARDAN FOYDALANISH TEXNOLOGIYASI

Bazarbayeva Laylo Gulmirza qizi

Ajiniyoz nomidagi Nukus Davlat Pedagogika Instituti talabasi

laylobazarbayeva143@gmail.com

Annotatsiya: Kimyo fanini o'qitish jarayonida interfaol usullarning ahamiyati va o'mi benihoya kattadir. Maqola kimyo fanini o'qitishda interfaol usullarni qo'llashning zamonaviy ta'lim tizimidagi o'rnini, afzalliklarini va samaradorligini tahlil qiladi. Unda turli interfaol usullar, ularni kimyo faniga qo'llashning amaliy misollari, shuningdek, interfaol o'qitish texnologiyasini muvaffaqiyatli joriy etish uchun zarur bo'lgan masalalar ko'rib chiqiladi. Maqolaning maqsadi o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlab, kimyo fanini qiziqarli va samarali o'rganishga yordam beradigan interfaol o'qitishning afzalliklarini ta'kidlashdir.

Kalit so'zlar: Interfaol usullar, kimyo o'qitish, ta'lim texnologiyalari, faol o'qitish, guruhli ishlar, ro'l o'ynash o'yinlari, simulyatsiyalar, debatlar, taqdimotlar.

Kirish

Zamonaviy ta'lim tizimi o'quvchilarning faol ishtirokini, ularning ijodiy va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan. Kimyo fanini o'qitishda ham ushbu talablarga javob beradigan interfaol usullardan foydalanish zarurati tobora ortib bormoqda. Interfaol usullar o'quvchilarni dars jarayoniga jalb qilib, ularning qiziqishini oshiradi, bilimlarni chuqurroq tushunishga yordam beradi va o'quv jarayonini samaraliroq qiladi.

Zamonaviy kimyo ta'limi talabalarni faol ishtirokchi qilib o'rganish jarayonini qurishni talab qiladi. Buning uchun interfaol usullar muhim rol o'ynaydi. Bu usullar o'rganuvchilarni o'quv materialini chuqur tushunishga, o'z fikrlarini erkin ifodalashga va o'z-o'zini rivojlantirishga undaydi.

Interfaol ta'limning asosiy g'oyasi - talabalarni faol izlanish, o'rganish va hamkorlik qilish jarayoniga jalb qilish. Bu usullar ularning muammoli vaziyatlarni hal qilish, o'z fikrlarini yaratish va jamoada ishlash qobiliyatini rivojlantiradi.

"Interfaol" atamasi birinchi marta 1975 yilda nemis pedagogi Xans Frits tomonidan ishlatilgan. Hozirgi kunda pedagogika fanida bu tushuncha tobora keng tarqalib, interfaol ta'lim, interfaol usullar va interfaol mediavosita tushunchalari rivojlanmoqda.

Asosiy qism

Kimyo fanini o'qitishda interfaol usullardan foydalanish texnologiyasi ta'lim jarayonini yanada samarali va qiziqarli qilishga yordam beradi. Interfaol usullar o'quvchilarni faol ishtirok etishga, fikr almashishga va o'z bilimlarini amalda qo'llashga undaydi. Quyida kimyo fanini o'qitishda interfaol usullardan foydalanishning ba'zi asosiy jihatlari keltirilgan:

1. Guruhli ish

- O'quvchilar kichik guruhlariga bo'linadi va muayyan masalalarni yechish yoki tajribalar o'tkazish uchun birgalikda ishlaydi. Bu usul o'quvchilarning hamkorlik qilish, fikr almashish va bir-biridan o'rganish imkoniyatini beradi.

2. Rol o'ynash

- O'quvchilar kimyoviy jarayonlar yoki tajribalar haqida rollar o'ynash orqali o'zaro munosabatlarni ko'rsatishlari mumkin. Bu usul mavzuni yanada qiziqarli va esda qolarli qiladi.

3. Interaktiv taqdimotlar

- PowerPoint yoki boshqa taqdimot dasturlari yordamida interaktiv taqdimotlar tayyorlash. O'quvchilar savollarga javob berish, muammolarni hal qilish yoki turli xil vaziyatlarga qarab fikr bildirishlari mumkin.

4. Tajribalar va amaliy mashg'ulotlar

- O'quvchilar laboratoriyada tajribalar o'tkazish orqali nazariy bilimlarni amalda qo'llash imkoniyatiga ega bo'lishadi. Tajribalar jarayonida savol-javoblar, muhokamalar o'tkazish foydalidir.

5. Krossvordlar va viktorinalar

- Kimyo terminologiyasini mustahkamlash uchun krossvordlar yoki viktorinalar tashkil etish. Bu o'yin shaklida bo'lib, o'quvchilarning qiziqishini oshiradi.

6. Onlayn platformalar

- Google Classroom, Kahoot, Quizlet kabi onlayn platformalarda interfaol mashg'ulotlar o'tkazish. Bu platformalar orqali o'quvchilar masofadan turib ham faol ishtirok etishlari mumkin.

7. Muammolarni hal qilish

- O'quvchilarga real hayotdagi kimyoviy muammolarni hal qilish vazifalarini berish. Bu ularning tanqidiy fikrlash qobiliyatini rivojlantiradi.

8. O'z-o'zini baholash va fikr bildirish

- O'quvchilarga o'z bilimlarini baholash imkoniyatini berish va bir-birlariga fikr bildirishlari uchun sharoit yaratish. Bu jarayon o'z-o'zini rivojlantirishga yordam beradi.

Ushbu interfaol usullar kimyo fanini o'qitishda nafaqat bilimlarni oshirish, balki o'quvchilarning qiziqishini oshirish va ularni faol ishtirok etishga undashga xizmat qiladi.

Interfaol usullarni qo'llashning afzalliklari ko'p.

Birinchidan, interfaol usullar o'quvchilarni passiv tinglovchidan faol ishtirokchiga aylantiradi. Ular o'z fikrlarini bildirishlari, guruhda ishlashlari, muammolarni hal qilishlari va muhokama qilishlari mumkin.

Ikkinchidan, faol ishtirok orqali o'quvchilar ma'lumotni turli qarashlardan ko'rib chiqish, o'zlashtirish va chuqurroq tushunish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

Uchinchidan, interfaol usullar o'quvchilarning mustaqil fikrlash, muammo hal qilish, tanqidiy tahlil qilish va ijodiy yondashuvlarni rivojlantirishga yordam beradi.

To'rtinchidan, interfaol o'quv mashg'ulotlari o'quvchilarning qiziqishini oshirib, ularni o'rganishga undaydi, natijada bilim olish jarayoni samaraliroq bo'ladi.

ILM FAN YANGILIKLARI KONFERENSIYASI

30-OKTABR

ANDIJON, 2024

Hozirda mamlakatimizda amalga oshirilayotgan siyosiy, iqtisodiy, ijtimoiy o'zgarishlar, islohotlar ta'lim standartlarini o'zgartirishga, yangi fan kursi, o'quv fanlarini kiritishnigina emas, shuningdek, darslarda qo'llaniladigan metodlarini ham o'zgartirishni, talabalarni darsga qiziqib, faol qatnashishlarini ta'minlaydigan interfaol mediavositalar va turli interfaol ta'lim texnologiyalarini metod sifatida qo'llash ehtiyojlarini keltirib chiqardi. Shuning sabab xorij pedagogikasida asosiy e'tibor talabalarda ana ushbu xislatlarni hosil qilishga qaratildi. Tajriba talabalarda aynan shu xislatlar, ko'nikmalarni hosil qilishda dars berishning interaktiv mediavositallari va interaktiv ta'lim texnologiyalarini metod sifatida qo'llash ijobiy natija berishini ko'rsatdi. Aynan ushbu uslublar dars o'tishni turli tarzda amalga oshirishga, ayniqsa, talabalarni darsga faol qatnashishlarini ta'minlashga qaratilgan.

Misol sifatida "Red-oks reaksiyasi Kimyo" dasturxon ilovasini olamiz, ushbu ilova orqali talabalar, rang-barang tasvirlar va videolarni vizualizatsiya qilish orqali oksidlanishning qaytarilish reaksiyalar jarayonini kuzatadilar va oksidlanish-qaytarilish reaksiyalarini muvozanatlab oson va qiziqarli tarzda o'rganadilar va bu foydali interaktiv ilovadir.

"Kimyoviy reaksiyalar" nomidagi ilova ham foydali bo'lib, kimyoviy reaksiyalarni o'rganishda yuqori samaradagi natijalarni ko'rsatmoqda.

O'qitish va tarbiyalashning zamonoviy va keng tarqalgan o'qitish uslubi kimyo darslaridagi yangi samarali usullar, ya'ni interaktiv usullarni (o'yinlarni) qo'llashdan iborat. Shu yo'sinda kichik guruhlarda ishlash usullaridan foydalanish maqsadga muvofiqdir. Bularga aqliy hujum "aylana stol", "ruchka stol ustida", "galereya bo'yicha tur" va boshqa usullarni keltirish mumkin. Bu o'yinlar talabalarda fikrni bir joyga jamlash, mustaqil fikrlash, diqqatini jalb etish, tafakkurini rivojlantirish kabi bilim olish uchun muhim omillarni shakllantiradi. Talabalar qiziqib o'zlari anglamagan holda yangilikni oson o'zlashtiradilar va eslab qoladilar. Har xil vaziyatlarda o'zlarini tutishni o'rganadilar. Hattoki eng passiv talabalar ham qo'yilgan masalaga zo'r ishtiyoq bilan bor kuchini qaratib, o'z o'rtoqlarining yuzini yerga qaratmaslik uchun harakat qiladilar.

Klaster metodi

(Klaster-tutam, bog'lam)- axborot xaritasini tuzish yo'li, barcha tuzilmaning mohiyatini markazlashtirish va aniqlash uchun qandaydir biror asosiy omil atrofida g'oyalarni yig'ish.

Bilimlarni faollashtirishni tezlashtiradi, fikrlash jarayonigamavzu bo'yicha yangi, o'zaro bog'lanishli tasavvurlarni erkin va ochiq jalb etishga yordam beradi. Klasterni tuzish qoidasi bilan tanishadilar. Yozuv taxtasi yoki vatman qog'oz varag'ining o'rtasiga asosiy so'z yoki 1-2 so'zdan iborat bo'lgan mavzu nomi yoziladi. Birikma bo'yicha asosiy so'z bilan uning yonidamavzu bilan bog'liq so'z va takliflar kichik doirachalar "yo'ldoshlar" yozib qo'shiladi. Ularni "asosiy" so'z bilan chiziqlar yordamida birlashtiriladi. Bu "yo'ldoshlarda" "kichik yo'ldoshlar" bo'lishi mumkin. Yozuv ajratilgan vaqt davomida yoki g'oyalar tugagunicha davom etishi mumkin. Muhokama uchun klasterlar bilan almashinadilar.

Interfaol usullarni qo'llashda e'tiborga olinishi kerak bo'lgan masalalar:

1. O'quvchilarning yosh xususiyatlarini va bilimlarini hisobga olish. Har bir yosh guruhining o'ziga xos xususiyatlarini va bilim darajasini hisobga olib, interfaol usullarni tanlash va ularni qo'llash kerak.
2. Darsning maqsad va vazifalari bilan moslashtirish. Interfaol usullarni darsning maqsad va vazifalari bilan moslashtirish, ularning samarasini oshirishga yordam beradi.
3. Zarur o'quv materiallari, jihozlar va texnologiyalarni ta'minlash. Interfaol usullarni qo'llash uchun zarur bo'lgan o'quv materiallari, jihozlar va texnologiyalarni ta'minlash

muhimdir.

4. O'quvchilarni interfaol usullar bilan ishlashga tayyorlash. O'quvchilarga interfaol usullar bilan ishlash uslublari, guruhda ishlash qoidalari, muammolarni hal qilish strategiyalari o'rgatilishi kerak.

Xulosa

Xulosa qilib aytishimiz mumkinki, kimyo fanini o'qitishda interfaol usullardan foydalanish zamonaviy ta'limning eng muhim jihatlaridan biri hisoblanadi. Bu usullar o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlab, ularning qiziqishini oshiradi, bilimlarni chuqurroq tushunishga yordam beradi va o'quv jarayonini samaraliroq qiladi. Interfaol usullarni to'g'ri qo'llash o'quvchilarning mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantirishga, ijodiy va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirishga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

- Kurbanova A.Dj. KIMYO MASHG'ULOTLARIDA YANGILIK KIRITISH JARAYONLARI // Экономика и социум. 2022. №2-2 (93).
- G'apurov, Umurbek Ulug'bek O'g'li TIBBIYOT OLIYGOHLARIDA TIBBIY KIMYO FANINI O'QITISHDA VIRTUAL KIMYO LABORATORIYALARDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI // ORIENSS. 2022. №4.
- F O. To'xtaniyozova, K. U. Komilov KIMYO DARSLARIDA DIDAKTIK O'YINLAR // Academic research in educational sciences. 2021. №11.
- Amrilloev Akbar Azamat ogli. (2023). The Effect of Using Interactive Methods in Teaching Chemistry to School Students on Educational Efficiency. Central Asian Journal of Medical and Natural Science, 4(5), 771-774. <https://doi.org/10.17605/cajms.v4i5.1909>
- Ismailov Saidjon Azamjonovich KIMYO FANINI O'QITISHDA INTERFAOL MEDIAVOSITA VA INTERFAOL TA'LIM TEXNOLOGIYALARNI METOD SIFATIDA QO'LLASHNING AHAMIYATI // IJSSR. 2023. №5.
- Berdiqulov, R. (2022). DEDUCTIVE ANALYSIS TEACHING CHEMISTRY LOGICAL QUALITATIVE FOUNDATION. Science and Innovation, 1(8), 1109-1114.
- Исмаилов, С. А. (2023). ОРГАНИЗАЦИЯ ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНЫХ опытов современными методами преподавания химии. Journal of new century innovations, 20(4), 91-93
- Norqulov U.M., Ruziyev E.A., Nasimov X.M., Ruziyev L.X. Kimyo fanini o'qitishda qo'llaniladigan innovatsion texnologiyalar. Samarqand: SamDU tahririy-nashriyot bo'limi, 2020.B. 180.